

Kutoka kwa Abu Masoud, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema Mtume rehma na Amani zimshukie:

“Katika maneno ya bishara ya utume waliyoyapata watu ni: Ikiwa hauna haya, basi fanya chochote unachotaka”⁽¹⁾.

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu aliyetukuka:

﴿Basi mmoja katika wale wanawake wawili akamjia, naye akitembea kwa haya.﴾ [Al-Qasas: 25]

﴿Hakika hayo yanamuudhi Nabii naye anakustahini, lakini Mwenyezi Mungu hastahi kwa jambo la haki.﴾ [Al-Ahzab: 53].

Msimulizi

Ni: Uqba bin Amr bin Thalabah al-Ansari, kutoka kwa Banu al-Harith bin al-Khazraj, Abu Masoud, na anajulikana kwa lakabu yake, na anajulikana kwa jina la Abu Masoud al-Badri. Alikaa tu mahali paitwapo Badr, na akawa maarufu kwa hilo. Na alikuwa miongoni mwa walioshuhudia kiapo cha utii, na alikuwa ni kijana wa rika la Jabir, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani. Alisimulia Hadithi nyingi, na akahesabiwa katika wanachuoni wa Maswahaba. Alikaa katika mji wa Kufa, na Ali Radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake alimteua kuwa khalifa siku ya kuondoka kwake kwenda Siffin, na alifariki katika mwaka wa arubaini na moja au arubaini na mbili wa Hijrah”.⁽¹⁾

Muhtasari

Watu walirithi kutoka kwa maneno ya Manabii waliotangulia na sheria zao, kusema kwao: “Ikiwa huna haya, basi fanya utakalo.” Yaani, staha inamzuia mwenye nayo maovu mengi, kwa hivyo asiyekuwa na staha, hakuna kitakachoweza kumzuia asifanye anachotaka.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3484).

1 Tafsiri yake ilipitiwa katika: “Siyar A'lam al-Nubala” na al-Dhahabi (4/105), “Al-Wafi al-Wafiyat” na al-Safdi (20/61), “albidayat walnihayati” na Ibn Kathir (7/356).

Ufahamu

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anatueleza kuwa watu wamerithishwa kizazi baada ya kizazi kutokana na maneno ya bishara ya hali ya juu, ambayo hayabadiliki wala hayafutiki usemi wao: “Ikiwa hamuoni haya, basi fanyeni mtakalo” Ni jambo ambalo usahihi wake umejulikana, na akili zimeafikiana juu ya wema wake, na hii ikiwa ndio sifa yake, haijuzu kufutwa na kubadilishwa”.⁽¹⁾

Na maana ya msemo huu ni kuwa staha ndiyo inayomzuia mtu na machukizo mengi, kwa hivyo asiyekuwa na staha, hakuna kitakachomzuia na mambo machafu na maovu.

Haya ni sifa inayosifiwa ambayo humfanya mmiliki wake kujitenga na kitu na kukiacha, akihofia kulaumiwa au kuadhibiwa kwa jambo hilo, ni kichwa cha mambo bora, heshima na maadili. Ni nguzo ya matawi ya imani, na kwayo dini inakamilika, nayo ni dalili ya imani, na kumuongoza mtu kwenye wema na uwongofu. Na ni tabia ambayo inamhimiza mtu kujiepusha na ubaya, na kumzuia kuzembea katika haki ya mwenye haki.

Na haya ya kwanza na bora zaidi kabisa ni: kumwonea haya Mwenyezi Mungu, na sio kukuona mahali alipokukataza, na hayo hayawezekani, isipokuwa kwa kumtambua Mwenyezi Mungu kikamilifu, na kumzingatia uangalizi wake, ambayo umeelezwa kwa kusema: “KuMuabudu Mwenyezi Mungu kana kwamba unamwona; Ikiwa humuoni, basi Yeye anakuona”⁽²⁾ Hili ndilo alilotaka Mtume, Amani iwe juu yake, kwa kuifanya kuwa moja ya nguzo za imani. Wakati aliposema: “Muonee haya Mwenyezi Mungu ukweli wa staha” Akasema: Tukasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu! Tunamwonea haya Mwenyezi Mungu, sifa njema ni zake. Akasema Mtume: “Si hivyo. Lakini kumwonea haya Mwenyezi Mungu ni kukilinda kichwa na vyote kilichohifadhi, na tumbo na vilivyomo, na kuyakumbuka mauti na kwamba kuna kuoza. Na anayetaka Akhera anaacha pambo la dunia, basi mwenye kufanya hivyo hakika amemuonea haya Mwenyezi Mungu”.⁽³⁾

Ndio maana Mtume, amani iwe juu yake, alieleza kuwa haya ni tawi moja la imani⁽⁴⁾ na Mtume amani iwe juu yake alipita kwa mtu mmoja aliyekuwa akimlaumu ndugu yake haliyakuwa anaona haya akasema: Wewe ni mwenye haya sana, kana kwamba anasema: inaweza kukusababishia madhara, basi Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie akasema: “Mwacheni, kwani haya ni sehemu ya imani”⁽⁵⁾.

1 “maealim alsunan”cha al-Khattabi (4/ 109, 110).

2 Imepokewa na Al-Bukhari (50) na Muslim (8).

3 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2458).

4 Imepokewa na Al-Bukhari (9) na Muslim (35).

5 Imepokewa na Al-Bukhari (6118).

Haya ziko aina mbili; Mojawapo: ya silika, na ni maadili ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu humpa mja na kumlazimisha kufanya hivyo, kwa hivyo humzuia kufanya uovu na ubaya, na kumhimiza kufanya uzuri, na ni mojawapo ya zawadi kubwa ya Mwenyezi Mungu kwa mja. Hii ni sehemu ya imani, kwa kuzingatia kwamba inaathiri kile ambacho imani inaathiri katika kufanya uzuri na kuacha kutoka kwa uovu, na huwenda mwenye staha akapanda ngazi ya imani.

Na aina ya pili: hupatikana kwa kuitafuta, ama kutoka katika misingi ya imani; Kama vile aibu ya mja kutokana na kusimama mbele ya Mwenyezi Mungu Siku ya Kiyama, hivyo basi ni lazima ajiandae kukutana naye, au kutoka katika wema. Kama aibu ya mja kutokana na ujuzi wa Mwenyezi Mungu juu yake na ukaribu wake naye; Hii ni mojawapo ya sifa za juu kabisa za imani⁽¹⁾.

1 Tazama: "Fath Al-Bari" cha Ibn Rajab (1/102).

Mafunzo

1

Staha ni tabia nzuri ya kimaadili inayoziadabisha nafsi na kuzilingania na kujipamba na maadili mema, na kujjepusha na uchafu na uovu. Kila Mwislamu anatakiwa kujizoeshha haya na kuiendeleza.

2

Haya ni sifa ya kinabii. Mtume alikuwa na haya sana, Abu Said Al-Khudri alisema: “Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alikuwa ndiye mwenye haya zaidi kuliko kigori katika stara yake, Kwa hiyo akiona kitu anachochukia, tunatambua kupitia usoni mwake” ⁽¹⁾ Na Mtume, amani iwe juu yake, alisema kuhusu Nabii Mussa aliyezungumza na Mwenyezi Mungu: “Musa alikuwa na haya sana, mtu asiyeonekana, wala hakuna kitu katika ngozi yake kilichoonekana; kutokana na kuona haya” ⁽²⁾ Je, kwa nini tusiwaige manabii wa Mungu Mwenyezi?!

3

Mwenye kutaka kuingia Peponi ajitahidi kuwa na haya. Moja ya sifa kuu za haya ni kwamba inampelekea mtu kwenye pepo pana kama mbingu na ardhi. Amesema Mtume rehman na Amani zimshukie: “Kustahi ni sehemu ya imani, imani ndio sababu kuu ya kuingia peponi, uchafu ni sehemu ya utovu wa adabu, na utovu wa adabu ni sababu ya kuingia motoni” ⁽³⁾

4

Haya ni pambo la maadili, basi mwenye kujipamba nalo ni mwenye kusifiwa mbele ya Mwenyezi Mungu Mtukufu na miongoni mwa watu, na mwenye kujivua heshima hiyo ni mwenye kulaumiwa mbele ya Mwenyezi Mungu Mtukufu na watu. Mtume Amani iwe juu yake amesema: “Hakuna haya katika kitu chochote isipokuwa hukipamba, na hakuna uchafu katika chochote isipokuwa ni hukifedhehesha”.⁽⁴⁾

5

haya ni tabia ya Mwenyezi Mungu, Mwenye haya ana thamani kubwa kiasi kwamba anaiga tabia ya Mola Mtukufu katika sifa zake. Amesema Mtume rehman na Amani zimshukie: “Hakika Mola wenu Mlezi ni mwenye haya na Mkarimu. Anamuonea haya mja wake kunyanyua mikono yake kwake, na akairudisha mitupu - au alisema: “ikiwa bure”⁽⁵⁾

6

Al-Fudayl bin Iyadh, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: “Mambo matano ni dalili za uovu: Ugumu wa moyo, ugumu wa macho, ukosefu wa staha, tamaa ya dunia, na matumaini ya muda mrefu”.⁽⁶⁾

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3562) na Muslim (67).

2 Imepokewa na Al-Bukhari (3404).

3 Imepokewa na Ahmad (10512), Al-Tirmidhiy (2009), na Ibn Majah (4184).

4 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (1974), na Al-Bukhari katika Al-Adab Al-Mufrad (601).

5 Imepokewa na Ibn Majah (3865).

6 Imesimuliwa na Al-Bayhaqi katika “shuabul Imani (10/182) na Ibn Asaker katika Historia ya Siria (416/48).

Amesema mshairi:

Ikiwa hauogopi matokeo ya masiku = na hauoni haya, basi fanya chochote unachotaka

Hapana, wallahi hakuna jema maishani = wala dunia haipo ikiwa haya itatoweka.

Mtu anaishi vizuri maadamu ana staha = na oud (utuli) hupatikana kwa kuwepo magome

Washairi Wengine walisema:

Iwapo mtu amenyimwa haya, basi yeye = anastahiki kutenda kila aina ya uovu

Jeuri ni lake kwa kila kitu, na siri yake = inajuzu kufanya lolote, na tukamchukulia kuwa ni khiyana na kiburi.

Anayachukulia matusi kama sifa na ubaya kama kutukuka = na kuchukua nasaha za wasemaji

Na uso wa haya umevikwa ngozi ya upole = humchukiza na mara nyingi hufanya kejeli

Hupenda mambo yake na kujitenga = mbele ya wajinga Zaidi huonekana ni mpole.

Faraja ya mtu huipata maadamu anaishi, = kwa hali bora ya mwenye kutubu.

